

Sosiaali- ja terveyslautakunta
Kaupunginhallitus

§ 24
§ 73

19.04.2016
27.04.2016

Turvapaikanhakijoiden ja kiintiöpakolaisten vastaanotto ja kotoutumisen tukeminen Kauniaisissa

164/01.01.01/2016

SOTE 19.04.2016 § 24

Vuonna 2015 Suomeen tuli 32 500 turvapaikanhakijaa, joista kolmasosan, noin 10 000 henkilön, arvioidaan saavan oleskeluluvan. Uudellamaalla tarvitaan tehdyn laskelman mukaan 2819 kuntapaikkaa. Uudenmaan alueen kuntiin vedotaan erityisesti pienryhmäkotien ja tukiasuntojen saamiseksi oleskeluluvan saaneiden alaikäisinä tulleiden turvapaikanhakijoiden tarpeisiin.

Kauniainen on sitoutunut vastaanottamaan ELY-keskuksen kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti 10 kiintiöpakolaista vuosittain (KV 11.11.2013). Kuntakohtaisesti tehdyn laskelman mukaan Kauniaisten tulisi ottaa lisäksi 12 turvapaikanhakijaa vuonna 2016 (SOTE 19.4.2016 §7).

Etenkin alkuvaiheessa maahanmuuttajien palvelemiseen käytetään aikaa ja henkilöresursseja noin 1,5-2-kertaisesti kantaväestöön verrattuna. Pakolaiset ja turvapaikanhakijat tarvitsevat tukea usean vuoden ajan riippuen koulutustasosta, kielitaidosta sekä kulttuurisista ja sosiaalisista taidoista sekä lasten ja nuorten iästä. Pakolaisten vastaanotto edellyttää hyvää suunnittelua, monialaista yhteistyötä ja eri toimijoiden, järjestöjen ja kuntien välisen yhteistyön koordinointia sekä toimivia yhteistyösuhteita myös kansallisiin toimijoihin. Kiintiöpakolaiset tulevat suoraan pakolaisleireiltä, joten heidän kanssaan tehtävä työ on monialaisempaa yhteistyötä vaativaa kuin turvapaikanhakijoiden kanssa tehtävä työ, koska vastaanottokeskuksesta tulevat ovat jo useiden kuukausien ajan saaneet monenlaista tietoa yhteiskunnasta ennen kuntapaikan saamista. Saadakseen kuntakorvauksia, kunnan on tehtävä sopimus kotouttamisen edistämisestä ELY-keskuksen kanssa paitsi kiintiöpakolaisten vastaanotosta myös ns. vastaanottokeskusmuuton kautta tulleista. Osa turvapaikkamenettelyssä oleskeluluvan saaneista hankkii asunnon itsenäisesti, osa vastaanottokeskuksen avustamana.

Kaupungin vastaanottamista pakolaisista maksetaan laskennallisia korvauksia seitsemän vuotta täyttäneistä 2 300 euroa vuodessa ja alle 7-vuotiaista 6 845 euroa vuodessa. Jos kyse on ilman vanhempia olevista lapsista, korvataan kaikki kustannukset toteutuneen mukaan. Jos esimerkiksi kuntaan otetaan 11 aikuista ja 11 alle 7-vuotiasta lasta, kunta saa vuositasolla laskennallisia korvauksia 103 600 euroa. Korvausaika on kolme vuotta turvapaikkamenettelyn kautta tulleille henkilöille ja neljä vuotta kiintiöpakolaisina tulleille henkilöille sekä heidän perheenjäsenilleen.

Edellä mainittujen laskennallisten korvausten lisäksi valtio korvaa erikseen haettaessa pakolaisten vastaanotosta aiheutuvia erityisiä sosiaali- ja terveystoimen kustannuksia toteutuneen mukaisesti yleensä 10 vuoden ajalta. Myös pakolaisille maksettu toimeentulotuki, kotouttamispalveluja sekä sosiaali- ja terveystoimen palveluja koskevat tulkkauskulut korvataan

täysimääräisenä kaupungin toimittamien selvitysten perusteella. Korvaus tulee käyttää pakolaisten ohjaukseen ja neuvontaan sekä muun heidän kotoutumistaan tukevan toiminnan järjestämiseen.

Kauniaisiin on otettu vuosina 2010–2015 yhteensä 66 maahanmuuttajaa, joista 29 on kiintiöpakolaisia. Vuonna 2014 Kauniaisiin tuli seitsemän ja vuonna 2015 yhdeksän kongolaista kiintiöpakolaista, joista kuusi on aikuista ja kymmenen lasta. Kauniaisiin on vuosina 2010–2015 tullut lisäksi 19 turvapaikanhakijaa, yhdeksän henkilöä perheen yhdistämisen kautta ja yhdeksän paluumuuttajaa eli yhteensä 66 henkilöä, joista 13 on muuttanut Kauniaisista muihin kuntiin. Touko-kesäkuussa 2016 odotetaan pakolaisleiriltä tulevan viiden hengen kongolaisen perheen ja myöhemmin syksyn aikana viisi henkilöä. Tämän lisäksi Kauniaisten tulee ottaa 12 oleskeluluvan saanut turvapaikanhakijaa vuoden 2016 aikana. Eräät kunnat, kuten Sipoo, Porvoo ja Kuopio ovat perustaneet maahanmuuttokoordinaattorin toimen sosiaalipalveluihin. Kauniaisissa viranomaisien, paikallisten järjestöjen, seurakuntien ja kunnassa asuvien maahanmuuttajien kanssa on ollut yhteistyötapaamisia ja pidetty eri teemoihin liittyviä työpajoja. Sivistystoimi selvittää parhaillaan ratkaisua aikuisten maahanmuuttajien kieliopintojen järjestämisestä oikea-aikaisesti kunnan omana toimintana. Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan kansalaisopistot voivat ottaa vastuun yhteiskuntaan tutustumiskoulutuksen järjestämisestä ja paikalliskulttuurin opetuksesta.

Sosiaalipalvelupäällikkö vastaa kaupungin maahanmuuttajatyöstä ja kotoutumisprosessista. Kauniaisissa pakolaisten kotouttamisen käytännön työn tekivät syksyyn 2015 asti sosiaalityöntekijä muiden työtehtävien ohella kotihoidon avustamana. Tuolloin kunnan velvoitteena oli enintään 10 kiintiöpakolaisen vastaanottaminen. Henkilöstövaihdokset sekä sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain velvoitteet, lisääntynyt työttömyys ja pakolaistyö ovat vaikuttaneet työn määrään ja vaativuuteen ja pakottaneet järjestämään työtehtäviä uudelleen.

Maahanmuuttotyötä tekee maahanmuutto- ja pakolaistyön ohjaaja, jonka palkkakustannukset katetaan kokonaisuudessaan 31.12.2016 saakka virkavapaalla olevan vakituisen lastenvalvojan vakanssista (80 %), koska työntekijä on alemmalla, sosiaaliohjaajan hinnoittelulla. Tämän lisäksi maahanmuuttotyöhön kohdennetaan osa lapsiperhetyötä tekevän lähihoitajan työaika.

Tällä hetkellä kotouttamistyössä olevien sosiaaliohjaajan ja lapsiperheitä tukevan lähihoitajan osa-aikaisella työpanoksella ei kyetä hoitamaan tehtävää ja siihen liittyvää laajaa yhteistyökenttää. Granin Lähiavusta kotouttamistyöhön ostettava työpanos kohdentuu pakolaisten arjen avustamistehtäviin, mutta toiminnan kokonaissuunnittelun ja koordinoinnin on oltava kunnan vastuulla.

Pakolaisten kotouttamistyö on aktiivista asiakasrajapinnassa tapahtuvaa työtä ja monialaista yhteistyötä paikallisten ja kansallisten järjestöjen, kaupungin omien toimialojen ja muiden kotouttamista organisoivien tahojen kanssa.

Kauniaisissa virkamiesten, luottamushenkilöiden ja paikallisten järjestöjen

käymien keskustelujen ja pidettyjen työpajojen perusteella ratkaisuksi on ajateltu määräaikaista maahanmuuttokoordinaattorin tehtävää. Maahanmuuttokoordinaattorin tehtäväkuvaus on laadittu hyödyntäen kolmen palvelumuotoilun menetelmin pidetyn työpajan tuloksia ja muiden kuntien maahanmuuttokoordinaattorin tehtäväkuvauksia ajatellen sosiaaliohjaajan ja koordinaattorin välistä työnjakoa.

Maahanmuuttokoordinaattorin tehtäviä ovat mm. suora asiakastyö, vapaaehtoistyön ja kolmannen sektorin kotouttamistyön koordinointi ja kehittäminen, maahanmuuttajien työllisyyspalvelujen koordinointi, sisäinen ja ulkoinen tiedottaminen sekä yhteistyö ELY-keskuksen, Maahanmuuttoviraston ja seudullisten toimijoiden kanssa ja kaupungin toimialojen kesken. Koordinaattorin tehtävän ammattimainen hoitaminen sujuvoittaa ja nopeuttaa asiakasprosesseja ja tukee merkittäväällä tavalla uusien kuntalaisten kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan Kiintiöpakolaisten ja oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden kotouttamisen onnistumiseksi ehdotetaan, että maahanmuuttokoordinaattorin tehtävät hoidetaan määräaikaisesti osa-aikaisena (50 %) ajalla 6.5.2016 – 28.2.2017 omalla rahoituksella. Kauniainen hakee syksyllä 2016 kotouttamiseen ESR-hankerahoitusta, joka kattaisi 75 % koordinaattorin palkkakustannuksista. Päätös kolmevuotisesta ESR-rahoituksesta tulee vuoden 2017 alussa, mutta tarkka ajankohta ei ole tiedossa.

sosiaali- ja terveysjohtaja:

Lautakunta päättää esittää KH:lle, että sopimuksen mukaisen kiintiöpakolaisten vastaanoton ja kunnille annettujen uusien velvoitteiden täyttämiseksi muuttuneessa turvapaikanhakijatilanteessa Kauniaisiin palkataan määräaikainen maahanmuuttokoordinaattori osa-aikaisena (50 %) 6.5.2016–28.2.2017 eli kunnes hankerahoitus syyskuussa 2016 haettavasta kolmivuotisesta ESR-hankkeesta varmistuu alkuvuodesta 2017. Jos hankerahoituspäätös on myönteinen, se mahdollistaa maahanmuuttokoordinaattorin toiminnan kolmen vuoden ajan kunnan 25 % rahoitusosuudella.

Päätös:

Lautakunta hyväksyi päätösehdotuksen

KH 27.04.2016 § 73

Esittelijä katsoo, viitaten kaupungin taloudelliseen tilaan, jo vuotta 2016 koskevien menojen karsimistarpeeseen, käsiteltävänä olevaan tasapainotusohjelmaan ja käyttömenojen kasvun hillitsemistä koskeviin vaatimuksiin sekä toimialoilta edellytettyihin resurssien tarkasteluun ja säästö- ym. toimintapojen muutosta koskeviin toimenpiteisiin, että muuttuneessakaan turvapaikanhakijatilanteessa, jossa kaupunki enintään 10 vastaanotettavan kiintiöpakolaisen lisäksi kuluvana vuonna vastaanottaa 12 oleskeluluvan saanutta turvapaikanhakijaa, ei voi palkata määräaikaista uutta henkilöä, vaan tehtävät tulee hoitaa olemassa olevien henkilöstöresurssien puitteisissa.

Sen sijaan esittelijä katsoo, että maahanmuuttajakoordinaattori voidaan palkata ESR-hankerahoituksen varmistuttua enintään kolmen vuoden (hankerahoituksen) ajaksi edellyttäen, että kaupungin rahoitusosuus on enintään 25 % palkkamenoista (noin 11 000 €/vuosi).

Todettakoon tässä yhteydessä myös, että EKKV kuntien kaupunginjohtajat ovat 20.4.2016 sopineet, että turvapaikan vastaanottoon liittyvät kysymykset sisällytetään kuntien väliseen yhteistyöhön lisäämään tarvittavaa osaamista ja selvittämään mahdollisia yhteistyöhankkeita.

KJ:

KH päättää esittelijän esittämin perusteluin, ettei kaupunkiin tässä vaiheessa palkata määräaikaista maahanmuuttokoordinaattoria osa-aikaisena (50 %) 6.5.2016–28.2.2017 väliseksi ajaksi.

Edelleen KH päättää, että maahanmuuttajakoordinaattori voidaan palkata ESR-hankerahoituksen varmistuttua enintään kolmen vuoden (hankerahoituksen) ajaksi edellyttäen, että kaupungin rahoitusosuus on enintään 25 % palkkamenoista (n. 11 000 €/vuosi).

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.